

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.4.8>

KOMPETENCJE SŁUŻBY EKSPERCKIEJ MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH UKRAINY

Viktorii Horbonos

aspirant Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych (Charków, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0003-3131-4994

e-mail: Viktorii_Horbonos@gmail.com

Adnotacja. Należy zauważyć, że poprawa efektywności pracy organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego jest zawsze decydującym celem każdej reformy, czy to reformy ochrony zdrowia, czy badań eksperckich i kryminalistycznych. Dlatego podczas reformowania konkretnego organu – Służby Ekspertckiej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy, wskazane jest uwzględnienie specyfiki jego statusu administracyjnoprawnego, w celu określenia możliwości rewizji jego struktury strukturalnej, zakresu uprawnień i kierunków działalności. Zgodnie z wynikami badania kompetencji (uprawnień i funkcji) Służby Ekspertckiej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy stwierdzono brak ich legalnego utrwalenia, co z kolei niweluje możliwość ustalenia jej jasnych kompetencji, co negatywnie wpływa na określenie statusu administracyjnoprawnego Służby Ekspertckiej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy, a w przyszłości może wpłynąć na wynik stosunków prawnych, których jednym z uczestników jest taka Służba.

Słowa kluczowe: Służba Ekspertcka, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Ukrainy, status Administracyjnoprawny, kompetencje, uprawnienia, funkcje, prawa, obowiązki.

COMPETENCE OF THE EXPERT SERVICE OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE

Victoria Gorbonos

*graduate student of Kharkiv National
University of Internal Affairs (Kharkiv, Ukraine)*

ORCID ID: 0000-0003-3131-4994

e-mail: Viktorii_Horbonos@gmail.com

Abstract. It is emphasized that improving the efficiency of public authorities and local self-government is always the defining goal of any reform, be it health care reform or forensic research. Therefore, when reforming a specific body - the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, it is advisable to take into account the specifics of its administrative and legal status, to determine the possibility of reviewing its structural structure, scope of powers and activities. According to the results of the study of the competence (powers and functions) of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the lack of legal consolidation was stated, which, in turn, eliminates the possibility of establishing its clear competence, which negatively affects the administrative status may affect the outcome of the legal relationship, one of the participants of which is such a Service.

Key words: Expert Service, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, administrative and legal status, competence, powers, functions, rights, responsibilities.

КОМПЕТЕНЦІЯ ЕКСПЕРТНОЇ СЛУЖБИ МВС УКРАЇНИ

Вікторія Горбонос

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ (Харків, Україна)*

ORCID ID: 0000-0003-3131-4994

e-mail: Viktorii_Horbonos@gmail.com

Анотація. Наголошено, що підвищення ефективності роботи органів державної влади, місцевого самоврядування завжди є визначальною метою будь-якої реформи, будь-то реформа сфери охорони здоров'я чи експертно-криміналістичних досліджень. Тому, під час реформування конкретного органу – Експертної служби МВС України, доцільно враховувати специфіку її адміністративно-правового статусу, для визначення можливості перегляду її структурної побудови, обсягу повноважень і напрямів діяльності. За результатами проведеного дослідження компетенції (повноважень і функцій) Експертної служби МВС України, констатовано відсутність легального їх закріплення, що, в свою чергу, нівелює можливість встановлення її чіткої компетенції, яке негативно позначається на визначенні адміністративно-правовому статусу Експертної служби

МВС України, а в перспективі може вплинути на результат правовідносин, одним із учасників яких є така Служба.

Ключові слова: Експертна служба, МВС України, адміністративно-правовий статус, компетенція, повноваження, функції, права, обов'язки.

Категорія адміністративно-правового статусу відіграє важливу роль як у теорії адміністративно-правового права, так і має не аби яке прикладне значення, оскільки визначає місце та роль відповідного суб'єкта в правовідносинах, учасником якого він є. Адміністративно-правовий статус є абстрактною науковою категорією, яка об'єднує низку важливих правових елементів, на кшталт повноважень або положень, що встановлюють відповідальність конкретного суб'єкта. У сукупності вказані елементи дають можливість провести комплексну оцінку його діяльності та правових засад, що її регламентують. Детальне вивчення адміністративно-правового статусу суб'єкта та/або конкретизація окремих його елементів дозволяє надати ґрунтовну правову оцінку відповідності роботі суб'єкта поставленим перед ним завданням, встановити актуальність конкретних правових норм, а також окреслити коло проблем функціонування суб'єкта та запропонувати шляхи їх вирішення з метою удосконалення діяльності такого суб'єкта.

Підвищення ефективності роботи органів державної влади, місцевого самоврядування завжди є визначальною метою будь-якої реформи, будь-то реформа сфери охорони здоров'я чи експертно-криміналістичних досліджень. Тому, під час реформування конкретного органу – Експертної служби МВС України, доцільно враховувати специфіку її адміністративно-правового статусу, для визначення можливості перегляду її структурної побудови, обсягу повноважень і напрямів діяльності.

На нашу думку, вкрай важливо у процесі проведення реформування, спиратись на теоретичні здобутки та надбання різних наук, у тому числі правової, однією з цілей якої є виявлення правових прогалин і суперечок, а також формулювання конкретних пропозиції щодо їх усунення. В контексті вказаного вважаємо визначення компетенції (одного з визначальних елементів адміністративно-правового статусу) взагалі (Авер'янов, 2002: 247; Олефіренко, 2013: 152; Хамходера, 2014: 12) та Експертної служби МВС України зокрема, актуальним і необхідним.

На наявності компетенції як окремого елементу адміністративно-правового статусу, органу державної влади, місцевого самоврядування та інших юридичних осіб наголошує переважна більшість вчених у доктрині права. Описуючи компетенцію, Б.М. Лазарев зазначає, що вона є віддзеркаленням «специфічної ролі кожного органу і в той же час забезпечує узгодженість їх дій» (Лазарев, 1971: 12).

Визначаючи загальну структуру адміністративно-правового статусу центральних органів виконавчої влади, С.В. Ківалов вказує, що він складається з таких обов'язкових елементів: функцій, завдань, компетенції (Ківалов, 2004: 97-99). Ідентичний погляд мав і В.Б. Авер'янов (Авер'янов, 2002: 247). А.М. Подоляка розширює вказаний перелік, додаючи до нього ще один важливий елемент адміністративно-правового статусу, мова йде про юридичну відповідальність, яку буде нести той чи інший орган в разі порушення норм чинного законодавства (Подоляка, 2004: 44).

Розширений перелік складових елементів адміністративно-правового статусу органів державної влади наводить В.Я. Малиновський, який складається з: «завдань, цілей, компетенції, відповідальності, порядку формування та процедури діяльності» (Малиновський, 2003: 378). У теорії адміністративного права існують і інші погляди з приводу визначення структури адміністративно-правового статусу, де його елементи визначаються не як окремі правові категорії, а різні блоки: «1) цільовий, який визначає норми про цілі, завдання і функції, принципи діяльності; 2) організаційно-структурний, який складається з правових приписів, що регламентують порядок утворення, реорганізацію, ліквідацію органу, його структуру, лінійну і функціональну підпорядкованість; 3) компетенцію як сукупність владних повноважень і підпорядкованості» (Бахрах, 1996: 85). Попри наявність різних підходів стосовно змісту адміністративно-правового статусу як абстрактної категорії правової доктрини, можна стверджувати те, що компетенція є невід'ємною складовою вказаної категорії. Вказане підтверджується висновками та результатами спеціалізованих наукових досліджень, присвячених визначенню сутності та особливостям адміністративно-правового статусу різних органів державної влади.

Все вищезазначене дозволяє зробити висновок про наявність певної компетенції Експертної служби МВС України як структурного елементу системи органів центральної виконавчої влади. В свою чергу, окреслення такої компетенції потребує детального вивчення юридичної природи вказаної категорії, яка ускладнюється тим, що «компетенційний блок можна вважати найбільш дискусійним, адже не має єдиної позиції щодо визначення поняття «компетенція»» (Писаренко, 2010). З метою чіткого окреслення компетенції Експертної служби МВС України вважаємо за необхідне звернутись до теоретичних розробок, присвячених з'ясуванню змісту поняття «компетенція».

Загальне розуміння компетенції зводиться до якісної характеристики суб'єкта, яка «дозволяє їй (або навіть дає право) вирішувати певні завдання, виносити рішення, судження у певній галузі. Основою цієї якості є знання, обізнаність, досвід соціально-професійної діяльності людини» (Головань, 2008: 23). В юриспруденції компетенція, частіше за все, пов'язана із законними повноваженнями, якими наділяється той чи інший орган, з метою виконання поставлених перед ним завдань. Наприклад, Н.А. Олефіренко вказує, що «компетенція адміністративного суду як основний елемент його правового статусу – це коло повноважень, якими наділений адміністративний суд для виконання завдань та функцій, покладених на нього державою» (Олефіренко, 2013: 152).

Як наслідок, слід констатувати, що в доктрині права поняття «компетенція» визначається дещо по-іншому, зокрема як «сукупність юридично встановлених повноважень, прав і обов'язків конкретного державного органу (органу місцевого самоврядування) чи посадової особи» (Римаренко, Кондратьєв, Моїсєєв, Тацій, Шемшученко, 2006: 266). Саме через повноваження та/або набір певних прав і обов'язків вчені-юристи окреслюють компетенцію різних органів державної влади.

Екстраполюючи все вищенаведене на компетенцію Експертної служби МВС України, можемо визначити останню як систему функцій (основних напрямів діяльності) та легальних повноважень (прав і обов'язків). Для встановлення переліку повноважень важливо враховувати, що вони обов'язково повинні бути закріплені в нормах чинного законодавства, а точніше в правовому акті, що регламентує діяльність вказаної служби. Таким правовим актом є Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, затверджене наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343 (Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, 2015). Примітним є те, що в пунктах 4-6 наведеного нормативно-правового акту визначені повноваження та напрями діяльності Експертної служби МВС України, але без врахування їх специфіки, лише п. 6 містить окремі повноваження вказаної служби. Враховуючи зроблені нами висновки, під час дослідження теоретичного аспекту сутності повноважень, зокрема тих, якими наділена Експертна служба МВС України, спробуємо провести їх аналіз та систематизацію, а також визначити функції цієї служби. На нашу думку, повноваження Експертної служби МВС України, в залежності від змісту та сфери їх реалізації, можна поділити на наступні групи.

Організаційно-управлінські повноваження. Дана група повноважень спрямована на забезпечення внутрішньоорганізаційної діяльності Експертної служби МВС України, її установ і структурних підрозділів, наприклад ЕКК МВС України, зокрема шляхом: сприяння проведення атестування судових експертів; проведення нарад; створення, реорганізації та ліквідації структурних одиниць (комісій, робочих груп тощо) (підпункти 1, 7 п. 4 Положення про Експертну службу МВС України, затвердженого наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343 (Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, 2015)).

Повноваження в сферах наукового, методичного та методологічного забезпечення судово-експертних досліджень. Такі повноваження втілюються в науково-методичній, науково-технічній і видавничій діяльності Експертної служби МВС України. Окрім того, остання «розробляє методики проведення судових експертиз, стандарти, технічні регламенти, державні класифікатори, методичні рекомендації, довідкові посібники, програмні продукти» (Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, 2015), а також приймає участь у різних наукових заходах (семінарах, форумах і т.п.) (підпункти 1, 10, 16 п. 4, п.п. 8 п. 5 Положення про Експертну службу МВС України затвердженого наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343).

Інформаційно-аналітичні повноваження Експертної служби МВС України. Вони об'єднують різні можливості в інформаційній сфері, зокрема: бути власником і розпорядником реєстрів (наприклад, Реєстру атестованих судових експертів), приймати участь у їх наповненні; користуватися державними базами даних; отримувати інформацію від державних і приватних підприємств, установ і організацій; здійснювати, обробляти та вести облік бланків, персональних даних, знарядь злочинів; забезпечувати відповідний режим доступу до інформації, в тому числі тієї, що віднесена до державної таємниці; забезпечувати складання та оприлюднення статистичних даних про свою роботу; здійснювати діловодство та архівне зберігання документів (підпункти 4-6 п. 4, підпункти 2,8,11 п. 5, підпункти 2, 9, 12 п. 6 Положення про Експертну службу МВС України, затвердженого наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343 (Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, 2015)).

Повноваження в сфері здійснення судово-експертних досліджень. На підставі таких повноважень Експертна служба МВС України: проводить судово-експертні дослідження в усіх видах судових проваджень (кримінальному, адміністративному, цивільних, господарських і провадженнях у справах про адміністративні правопорушення), а також оціночно-експертну діяльність і сертифікацію; забезпечує участь спеціалістів під час проведення слідчих дій – у разі необхідності; надає платні послуги в сфері судової експертизи та експертних досліджень; «здійснює виявлення, експертний огляд, розрядження, транспортування та знешкодження вибухонебезпечних предметів, пристроїв, що використовуються в терористичних цілях» (Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, 2015); «у межах компетенції виконує на договірних засадах дослідницькі, навчальні, консультаційні та інші роботи» (Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, 2015) (підпункти 2-5, 11, 13 п. 4, підпункти 1, 3, 5 п. 6 Положення про Експертну службу МВС України, затвердженого наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343).

Нормотворчі повноваження. Ці повноваження Експертної служби МВС України втілюються у: можливості подавати фінансові, матеріально-технічні, законодавчі пропозиції щодо забезпечення судово-експертної діяльності; встановленні порядку та правил проведення експертиз і досліджень, а також їх документування (п.п. 12 п. 4, підпункти 1, 3, 5 п. 5 Положення про Експертну службу МВС України, затвердженого наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343 (Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, 2015)).

Повноваження, пов'язані з взаємодією Експертної служби МВС України та іншими суб'єктами. Така взаємодія здійснюється на двох рівнях: національному, в межах розгляду звернень громадян і обміну досвідом

професійної діяльності з іншими організаціями, закладами та установами; міжнародному – під час установа-лення зв'язків з міжнародними правоохоронними органами, установами, організаціями та об'єднаннями, які проводять судово-експертну діяльність, а також набуття членства в таких організаціях (підпункти 14, 15 п. 4, підпункти 7, 8 п. 6 Положення про Експертну службу МВС України, затвердженого наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343 (Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, 2015)).

Фінансові та матеріально-технічні повноваження. Така група повноважень призначена для забезпечення здійснення об'єктивних і якісних судово-експертних досліджень шляхом надання необхідного обладнання, програмного забезпечення, витратних матеріалів, інших фінансових та матеріально-технічних ресурсів (підпункти 4, 6 п. 5, п.п. 4 п. 6 Положення про Експертну службу МВС України, затвердженого наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343 (Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, 2015)).

Контрольні повноваження Експертної служби МВС України впливають із її управлінської діяльності, адже контроль є невід'ємною стадією управлінського процесу, без якого неможливо надати об'єктивну оцінку роботі певного об'єкта. Експертна служба МВС України наділена контрольними повноваженнями стосовно: витратної частини фінансових і матеріальних ресурсів, зокрема шляхом проведення бухгалтерського обліку; «дотримання працівниками вимог нормативно-правових актів з питань проведення судової експертизи і функціонування обліку знярядь кримінальних правопорушень та інших об'єктів» (Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, 2015) (підпункти 7, 9, 10 п. 5 Положення про Експертну службу МВС України, затвердженого наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343).

Вказані вище групи повноважень знаходять своє зовнішнє відображення в діяльності (напрямах діяльності) Експертної служби МВС України та втілюються в функціях останньої. Тому, категорія функцій суб'єкта, в даному випадку Експертної служби МВС України, безпосередньо пов'язана з терміном повноваження, оскільки останні визначають і формують функції, тобто коло конкретної діяльності. Зі свого боку, при визначенні функцій Експертної служби МВС України, необхідно спиратись на групи повноважень виокремлені нами вище, яким відповідають наступні функції:

1) управлінська, яка полягає в тому, що вказана служба здійснює внутрішньоорганізаційну діяльність, в межах якої, відповідно до наданих законом повноважень, вона визначає засади, процедури та правила функціонування;

2) організаційна – тісно пов'язана з управлінською, адже Експертна служба МВС України зобов'язана забезпечити ефективне здійснення як зовнішньої діяльності (здійснення судово-експертних досліджень, налагодження плідної співпраці тощо), так і внутрішньоорганізаційної, що призначена для оперативного та якісного здійснення зовнішньої діяльності, зокрема судових і експертних досліджень;

3) науково-методична функція безпосередньо пов'язана з науковою діяльністю, що проводять судові експерти та інші працівники Експертної служби МВС України, результати якої публікуються у зарубіжних і вітчизняних фахових виданнях; близькою до наукової є і методична діяльність цієї Служби, оскільки її працівники, спираючись на теоретичні розробки у сфері проведення судових експертиз і інших досліджень, розробляють методичні рекомендації (правила) їх проведення;

4) методологічна функція впливає з повноважень Експертної служби МВС надавати установам, що входять до її системи, методологічну допомогу, під час проведення судових і інших видів експертних досліджень; найчастіше, подібна допомога надається шляхом надання інструкцій щодо проведення вказаних видів досліджень, розроблення та впровадження нових методик, забезпечення ресурсами, необхідними для здійснення судово-експертних досліджень;

5) інформаційно-аналітична функція уособлює діяльність Експертної служби МВС України в інформаційній сфері та пов'язана зі збиранням, накопиченням, обліком і систематизацією відповідної інформації, веденням статистики, а також втіленням державної політики в інформаційній сфері та забезпеченням встановленого режиму доступу до інформації.

6) дослідницька функція є втіленням основної діяльності Експертної служби МВС України – проведення судово-експертних досліджень, із метою забезпечення потреб досудового слідства та здійснення правосуддя, окрім того, вказана служба на договірних засадах має право надавати юридичним і фізичним особам послуги у формі різноманітних експертних досліджень і проводити оціночну діяльність;

7) нормотворча функція реалізується під час підготовки та надання пропозицій щодо удосконалення законодавства у сфері здійснення судово-експертної діяльності взагалі та оптимізації роботи системи установ Експертної служби МВС України зокрема, включаючи підготовку пропозицій щодо бюджетних асигнувань;

8) функція взаємодії Експертної служби МВС України обумовлюється необхідністю комунікації органів державної влади, тому, що жоден із них не може існувати та проводити свою професійну діяльність ізольовано, а тим більше виконувати поставлені перед ними завдання, зокрема пов'язані зі здійсненням судово-експертних досліджень, підвищенням кваліфікації судових експертів; зазначена служба повинна налагоджувати взаємодію щонайменше з іншими профільними органами та установами як на національному, так і на міжнародному рівнях;

9) фінансово-забезпечувальна функція впливає з прав Експертної служби МВС України розпоряджатися виділеними бюджетними коштами та матеріально-технічними ресурсами (обладнанням,

витратними матеріалами тощо) для належної організації та проведення якісних судово-експертних досліджень;

10) контрольна функція необхідна для організації управлінського процесу Експертної служби України МВС України, адже такі напрями діяльності як виконання поставлених завдань і цільове використання коштів безумовно потребує відповідного контролю, без якого реалізація зазначених дій може негативно позначитись на діяльності Експертної служби МВС України та дестабілізувати її роботу.

У підсумку, можна зазначити, що компетенція Експертної служби МВС України являє собою систему, що складається з наступних елементів: 1) повноважень (організаційно-управлінських, інформаційно-аналітичних, нормотворчих, фінансових, матеріально-технічних, контрольних, повноважень в сферах наукового, методичного та методологічного забезпечення, здійснення судово-експертних досліджень, а також повноважень, пов'язаних зі взаємодією між Експертною службою МВС України та іншими суб'єктами; 2) функцій (управлінської, організаційної, науково-методичної, методологічної, інформаційно-аналітичної, дослідницької, нормотворчої, контрольної, фінансово-забезпечувальної та функції взаємодії).

У свою чергу, за результатами проведеного дослідження компетенції (повноважень і функцій) Експертної служби МВС України, вимушені констатувати відсутність легального їх закріплення, що, в свою чергу, нівелює можливість встановлення її чіткої компетенції, яке негативно позначається на визначенні адміністративно-правового статусу Експертної служби МВС України, а в перспективі може вплинути на результат правовідносин, одним із учасників яких є така Служба. В такому контексті варто наголосити на необхідності нормативного закріплення повноважень і функцій Експертної служби України МВС України шляхом перегляду та систематизації пунктів 4-6 Положення про Експертну службу МВС України, затвердженого наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343, під час чого за основу може бути взята система компетенції, запропонована нами вище.

Список використаних джерел:

1. Авер'янов В.Б. Виконавча влада і адміністративне право. К. : Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. 668 с.
2. Бахрах Д.Н. Административное право: учебник. Москва: БЕК, 1996. 368 с.
3. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. *Вища освіта України*. 2008. № 3. С. 23–30.
4. Кивалов С.В. Административное право Украины: учебник. Х. : Одиссей, 2004. 880 с.
5. Лазарев Б.М. Компетенция органов управления. М.: Юридическая литература, 1971. 280 с.
6. Малиновський В.Я. Державне управління: навчальний посібник. К. : Атіка, 2003. 576 с.
7. Олефіренко Н.А. Адміністративно-правовий статус адміністративного суду в Україні. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 3. С. 152–155.
8. Писаренко В.В. Адміністративно-правовий статус Державної служби боротьби з економічною злочинністю. *Право і безпека*. 2010. № 5 (37). URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2010_5/PB-5/PB-5_35.pdf
9. Подоляка А.М. Адміністративно-правовий статус Державної автомобільної інспекції МВС України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2004. 19 с.
10. Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03.11.2015 № 1343. *Офіційний вісник України*. 2015. № 92. Ст. 3149.
11. Римаренко Ю.І., Кондратьєв Я.Ю., Моїсєєв Є.М., Тацій В.Я., Шемшученко Ю.С. Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т. / Х., 2006. Т.3. Поліцейський менеджмент: історія та сучасність, 2006. 1192 с.
12. Хамходера О.П. Адміністративно-правовий статус державної інспекції як центрального органу виконавчої влади: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2014. 23 с.

References:

1. Averianov, V.B. (2002). *Vykonavcha vlada i administratyvne pravo* [Executive power and administrative law]. K.: Vydavnychiy Dim «In-Yure». 668 p. [in Ukrainian].
2. Bakhrakh, D.N. (1996). *Administrativnoe pravo: uchebnik* [Administrative law]. Moskva : BEK. 368 p. [in Russian].
3. Holovan, M.S. (2008). *Kompetentsiia i kompetentnist: dosvid teorii, teoriia dosvidu* [Competence and competence: experience theory, experience theory]. *Vyshcha osvita Ukrainy*. № 3. pp. 23-30. [in Ukrainian].
4. Kivalov, S.V. (2004). *Administrativnoe pravo Ukrainy* [Administrative law of Ukraine]: uchebnik. X. : Odissei. 880 p. [in Russian].
5. Lazarev, B.M. (1971). *Kompetentciia organov upravleniia* [Competence of governing bodies]. M. : Iuridicheskaiia literatura. 280 p. [in Russian].
6. Malynovskyi, V.Ia. *Derzhavne upravlinnia* [Governance]: navchalnyi posibnyk. K. : Atika, 2003. 576 p. [in Ukrainian].
7. Olefirenko, N.A. *Administratyvno-pravovyi status administratyvnoho sudu v Ukraini* [Administrative and legal status of the administrative court in Ukraine]. *Slovo Natsionalnoi shkoly suddiv Ukrainy*. 2013. № 3. pp. 152–155. [in Ukrainian].
8. Pysarenko, V.V. *Administratyvno-pravovyi status Derzhavnoi sluzhby borotby z ekonomichnoiu zlochymnistiu* [Administrative and legal status of the State Service for Combating Economic Crime]. *Pravo i bezpeka*. 2010. № 5 (37). URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2010_5/PB-5/PB-5_35.pdf [in Ukrainian].
9. Podoliaka, A.M. *Administratyvno-pravovyi status Derzhavnoi avtomobilnoi inspektsii MVS Ukrainy* [Administrative and legal status of the State Automobile Inspectorate of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kharkiv, 2004. 19 p. [in Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ekspertnu sluzhbu Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy [On approval of the Regulations on the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]: nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 03.11.2015 № 1343. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy. 2015. № 92. St. 3149. [in Ukrainian].
11. Rymarenko, Yu.I., Kondratiev, Ya.Iu., Moiseiev, Ye.M., Tatsii, V.Ia., Shemshuchenko, Yu.S. Mizhnarodna politseiska entsyklopediia [International Police Encyclopedia]: u 10 t. / Kh., 2006. T. 3. Politseiskyi menedzhment: istoriia ta suchasnist, 2006. 1192 p. [in Ukrainian].
12. Khamkhodera O.P. Administratyvno-pravovyi status derzhavnoi inspektsii yak tsentralnoho orhanu vykonavchoi vlady [Administrative and legal status of the state inspection as the central body of executive power]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Odesa, 2014. 23 p. [in Ukrainian].